

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון

יא' באלול התשפ"ג
28 באוגוסט 2023

חוזר נותני שירותים פיננסיים
2022-362
סיווג: כללי > טיוטה <

ניהול סיכונים אצל נותן שירותים פיננסיים מוסדרים (תיקון) - טיוטה

בתוקף סמכותי לפי סעיף 4(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, ולאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, להלן הוראותיי:

1. כללי

ביום 29 במאי 2022 פורסם על ידי המפקח חוזר נותני שירותים פיננסיים מספר 2022-10-7 שעניינו ניהול סיכונים אצל נותן שירותים פיננסיים מוסדרים (להלן – **חוזר ניהול סיכונים**), חוזר זה נכנס לתוקפו באופן מיידי לעניין נותני שירותי מידע פיננסי. כמו כן לגבי שאר הפעילויות נקבע כי הוראות החוזר ייכנסו לתוקפן בתוך 18 חודשים מיום פרסומו. נותן שירותים פיננסיים חשוף לסיכונים מסוגים שונים ובעלי רמות שונות של השפעה על עסקיו. ניהול סיכונים הוא מרכיב מרכזי בניהולו התקין של נותן השירותים הפיננסיים. תהליכי ניהול סיכונים משמעותיים ואיכותיים תומכים בניהול זהיר ומושכל של הפעילות הפיננסית והעסקית באופן שיקדם את השגת מטרותיה, ויבטיח את ההגנה והשמירה על עניינם של הלקוחות של נותן השירותים הפיננסיים. במסגרת הוראות התיקון לחוזר, מוצע להרחיב את תחולת הוראות החוזר כך שיחולו גם על בעלי רישיון מורחב למתן אשראי, זאת לאור אירועים שהתרחשו לאחרונה בקרב בעלי רישיון למתן אשראי אשר העלו ממצאים בלתי מספקים בנוגע למערך ניהול סיכונים. על רקע זה ועל מנת לאפשר היווסדותו של שוק אשראי חוץ בנקאי אשר יוכל להוות גורם מתחרה יעיל לשוק הבנקאי במתן אשראי עסקי וקמעוני, בהיבט של מחיר האשראי שמועמד ואיכותי שנגזר בין השאר גם מעלות גיוס מקורות האשראי של נותן האשראי, מוצע כאמור להחיל את הוראות חוזר ניהול סיכונים גם על בעל רישיון למתן אשראי מורחב.

כמו כן, מוצע להרחיב את תחולת הוראות החוזר כך שיחולו גם על יוזם תשלומים המוגדר בסימן ב' (שירות ייזום תשלומים) לחוזר המאוחד לעניין שירותים פיננסיים מוסדרים, בחלק 6 ('הוראות נוספות'), בפרק 1 ('בנקאות פתוחה') (להלן – **חוזר בנקאות פתוחה**) זאת במסגרת התחברות למערכת הבנקאות הפתוחה, שבה ניתן אישור לנותן שירותים פיננסיים לפעול כיוזם תשלומים ולאור הסיכונים התפעוליים שיוזם התשלומים חשוף אליהם בפעילות זו.

2. תיקון החוזר המאוחד

בחוזר המאוחד לעניין שירותים פיננסיים מוסדרים, בחלק 5 ('**ניהול סיכונים והלבנת הון**'), בפרק 1 ('**ניהול סיכונים**') בסימן א' ('**ניהול סיכונים בנותן שירותים פיננסיים**'), יתוקן החוזר באופן המצורף כנספח לחוזר זה בסימני מהדורה.

3. תחולה

הוראות חוזר זה יחולו על:

- א. בעל רישיון מורחב למתן אשראי.
- ב. בעל אישור לפעול כיוזם תשלומים כהגדרתו בסימן ב' ('שירות ייזום תשלומים') לחוזר המאוחד לעניין שירותים פיננסיים מוסדרים, בחלק 6 ('הוראות נוספות'), בפרק 1 ('בנקאות פתוחה').

4. תחילה

תחילתו של חוזר זה:

- א. לעניין בעל רישיון מורחב למתן אשראי - ביום 1 במאי 2024.
- ב. לעניין בעל אישור לפעול כיוזם תשלומים - ביום 29 בנובמבר 2023.

עמית גל

המפקח על שירותים פיננסיים מוסדרים (בפועל)

ניהול סיכונים אצל נותן שירותים פיננסיים מוסדרים

1. הגדרות

"מנהל כללי" – כל אחד מאלה:

- (א) בעל רישיון בסיסי – המנכ"ל או מי שמנהל את פעילותו של בעל הרישיון;
- (ב) בעל רישיון מורחב - המנכ"ל.

"נותן שירותים פיננסיים" – לענין סימן זה:

- (א) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי;
- (ב) בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי;
- (ג) בעל רישיון למתן שירות בנכס פיננסי אשר נותן שירות שבו נשמר ומנוהל נכס פיננסי בחשבון ייעודי המנוהל עבור לקוח מסוים, ואשר מאפשר העברת נכס פיננסי לחשבון אחר. לענין זה אין נפקא מינה אם מעביר הנכס ומקבל הנכס הם אותו אדם¹;
- (ד) הוא בעל אישור לפעול כנותן שירות מידע פיננסי כהגדרתו בחוק שירותי מידע התשפ"ב-2021.
- (ה) כל בעל רישיון למתן שירותים פיננסיים שאינו מנוי לעיל, ואשר מתקיים בו אחד מאלה:
  - (1) הוא שומר באופן מקוון הן את המידע על לקוחותיו וכן את הנכסים הפיננסיים של לקוחותיו²;
  - (2) הוא משמש מקור מידע או משתמש בנתוני אשראי כהגדרתם בחוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016.

(ו) בעל רישיון מורחב למתן אשראי.

(ז) בעל אישור לפעול כיוזם תשלומים כהגדרתו בסימן ב' ('שירות ייזום תשלומים') לחוזר המאוחד לענין שירותים פיננסיים מוסדרים, בחלק 6 ('הוראות נוספות'), בפרק 1 ('בנקאות פתוחה') (להלן- חוזר בנקאות פתוחה).

2. מסגרת ניהול הסיכונים (Framework)

- (א) נותן שירותים פיננסיים ינהל סיכונים. במסגרת זו, יקבע מדיניות, תהליכי עבודה ושגרות דיווח הנדרשים לשם זיהוי, מדידה, ניטור ניהול ודיווח של הסיכונים אליהם הוא חשוף או עשוי להיות חשוף.
- (ב) נותן שירותים פיננסיים ינהל סיכונים באופן אשר יקיים את הבאים:
  - (1) יתאים לאופי, היקף ומורכבות הסיכונים הגלומים בפעילותו של נותן השירותים הפיננסיים;
  - (2) יהיה שלוב בממשל התאגידי ומשפיע בקבלת ההחלטות של נותן השירותים הפיננסיים;
  - (3) יהיה רציף ומתמשך, ויביא בחשבון השפעות הדדיות בין סיכונים שונים וכן את אופק הזמן התואם את פעילותו;
  - (4) יתייחס לכל הסיכונים המהותיים, ולפחות אל התחומים הבאים:

¹ לענין זה מתייחסים גם סעיפים 103-108 בנוהל הרישוי.
² לדוגמה שירות בנכס פיננסי מסוג מטבע וירטואלי, ושירות בנכס פיננסי מסוג שמירה של פיקדונות באופן מקוון.

א. סיכון תפעולי לרבות מעילות והונאות ;

ב. ניהול התקשרויות במיקור חוץ ;

ג. ניהול המשכיות עסקית.

(5) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי או בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי יתייחס,

בנוסף לאמור בפסקה (4) לעיל, גם אל התחומים הבאים :

א. סיכון שוק ;

ב. סיכון נזילות ;

ג. סיכון אשראי וצד נגדי.

(ג) נותן שירותים פיננסיים יקבע מדיניות כתובה לניהול סיכונים, ויפעל ליישום מדיניות זו באופן ראוי.

מדיניות ניהול הסיכונים תתייחס, לכל הפחות, ליישום הוראות סימן זה.

3. תפקידי הדירקטוריון

(א) מדיניות ניהול סיכונים

דירקטוריון של נותן שירותים פיננסיים יאשר את מדיניות ניהול הסיכונים של נותן השירותים הפיננסיים. הדירקטוריון ידון במדיניות ניהול הסיכונים לכל הפחות אחת לשנה, ויודא כי היא מותאמת לשינויים מהותיים, אם היו, בסיכונים להם חשוף נותן השירותים הפיננסיים.

(ב) פיקוח ובקרה

דירקטוריון של נותן שירותים פיננסיים יפקח על אופן ניהול הסיכונים, יודא שמדיניות ניהול הסיכונים מיושמת באופן ראוי, ושניתנים סמכויות ואמצעים נאותים למנהל הסיכונים וליחידת ניהול סיכונים, אם הוקמה.

(ג) בבעל רישיון שהוא יחיד, יחולו הוראות סעיף 3(א) ו-3(ב) על מי שמנהל את פעילות בעל הרישיון,

והכל בשינויים המחויבים.

4. מנהל סיכונים ויחידת ניהול סיכונים

(א) נותן שירותים פיננסיים ימנה מנהל סיכונים בעל מומחיות או ניסיון מוכחים בתחום ניהול הסיכונים. בכפוף לאמור בסעיף 2(ב)1 יקים נותן שירותים פיננסיים יחידת ניהול סיכונים אשר מנהל הסיכונים עומד בראשה. מנהל הסיכונים ויחידת ניהול הסיכונים, אם הוקמה, יקבלו סמכויות ואמצעים נאותים לצורך תמיכה ביישום ניהול הסיכונים של נותן השירותים הפיננסיים.

(ב) מנהל הסיכונים יהיה מעורב בתהליכי קבלת החלטות עסקיות משמעותיות ותהא לו גישה ישירה למנהל הכללי של נותן השירותים הפיננסיים וליושב ראש הדירקטוריון.

(ג) מנהל הסיכונים לא ימלא כל תפקיד אחר בנותן השירותים הפיננסיים הכרוך בנטילת סיכון והעלול לפגוע בעצמאות ניהול הסיכונים. לעניין זה מנהל הסיכונים לא יישא באחריות ניהולית או פיננסית ביחס ליחידות עסקיות מייצרות הכנסה וביחס לתפקידי מטה ובקרה אחרים העלולים לפגוע בתפקידו, ובפרט : ביקורת פנים, ניהול כספים, ניהול טכנולוגיות מידע.

(ד) מנהל הסיכונים ויחידת ניהול סיכונים, אם הוקמה, יהיו בעלי גישה ישירה, לפי שיקול דעתם, לכל הנתונים והמסמכים הדרושים להם לביצוע תפקידם, לרבות באמצעות גישה עצמאית אל מערכות המידע של נותן השירותים הפיננסיים. מנהל הסיכונים ויחידת ניהול הסיכונים, אם הוקמה, יהיו רשאים לדרוש ולקבל כל מסמך הדרוש לדעתם לצורך ניהול הסיכונים בנותן השירותים הפיננסיים, ואשר נמצא ברשות נותן השירותים הפיננסיים, או ברשות אחד מעובדיו, נושא משרה בו או מי שנותן לו שירותים במיקור חוץ.

(ה) למנהל הסיכונים וליחידת ניהול סיכונים, אם הוקמה, יוקצו משאבים נאותים לביצוע תפקידיהם ולמימוש סמכויותיהם.

5. דיווחים

מנהל הסיכונים יגיש דיווח בכתב לדירקטוריון ולמנהל הכללי, אודות הסיכונים המהותיים להם חשוף או עשוי להיות חשוף נותן השירותים הפיננסיים, אופן הטיפול בהם, וכן יתייחס להתאמת ניהול הסיכונים בנותן השירותים הפיננסיים למדיניות ניהול הסיכונים של נותן השירותים הפיננסיים. דיווח זה יוגש לפחות אחת לשנה.

דברי הסבר

על מנת לאפשר היווסדותו של שוק אשראי חוץ בנקאי יעיל אשר יוכל להוות גורם מתחרה לשוק הבנקאי במתן אשראי עסקי וקמעוני, מוצא להחיל את ההוראות אשר נקבעו לעניין ניהול סיכונים, גם עלו בעל רישיון מורחב למתן אשראי.

נותן שירותים פיננסיים חשוף לסיכונים מסוגים שונים ובעלי רמות שונות של השפעה על עסקיו. ניהול סיכונים הוא מרכיב מרכזי בניהולו התקין של נותן השירותים הפיננסיים. תהליכי ניהול סיכונים משמעותיים ואיכותיים תומכים בניהול זהיר ומושכל של הפעילות הפיננסית והעסקית באופן שיקדם את השגת מטרותיה, ויבטיח את ההגנה והשמירה על עניינם של הלקוחות של נותן השירותים הפיננסיים. במסגרת הוראות התיקון לחוזר מוצע להרחיב את תחולת הוראות החוזר כך שיחולו גם על בעלי רישיון מורחב למתן אשראי, זאת לאור אירועים שהתרחשו לאחרונה בקרב בעלי רישיון מורחב למתן אשראי ממצאים אשר מעלים את הצורך לחזק את מערך ניהול סיכונים בקרב בעלי רישיון מורחב למתן אשראי על מנת לסייע בפיתוחו של שוק אשראי חוץ בנקאי אמין ובטוח. החלת הוראות ניהול סיכונים כמוצע בחוזר זה, תסייע באפשרות לגיוס מקורות מימון זולים יותר, ובכך תגרום להשפעה תחרותית חיובית על שוק האשראי, מבחינת היצע האשראי ותנאיו, לטובת ציבור נוטלי האשראי. לאור האמור מוצע לקבוע כי בנוסף יחול החוזר גם על מי שעוסק בפעילות של מתן אשראי בהיקף פעילות מורחב, אשר יחיל על פעילותו מנגנונים ובקורות שעניינן ניהול סיכונים מתאים.

כמו כן ובאופן דומה, מוצע להרחיב את תחולת הוראות החוזר כך שיחולו גם על יוזם תשלומים כמוגדר בסימן ב' לחוזר בנקאות פתוחה זאת במסגרת התחברות למערכת הבנקאות הפתוחה שבה ניתן אישור לנותן שירותים פיננסיים לפעול כיוזם תשלומים ולאור הסיכונים התפעוליים שיוזם התשלומים חשוף אליהם בפעילות זו.

לסעיף התחילה

מוצע לקבוע כי תחילתו של חוזר זה תהיה לעניין בעל רישיון מורחב למתן אשראי ביום 1 במאי 2024 וזאת כדי לאפשר לבעלי רישיון מורחב למתן אשראי להיערך בהתאם. עם זאת מוצע לקבוע כי לגבי בעל אישור לפעול כיוזם תשלומים ייכנסו הוראות החוזר לתוקף ביום 29 בנובמבר 2023, מועד תחילת חוזר ניהול סיכונים, משום שעמידה בהוראות החוזר וחוזר נותני שירותים פיננסיים מספר 9-10-2022 שעניינו ניהול סיכוני סייבר בנותני שירותים פיננסיים מוסדרים היא תנאי לקבלת אישור לפעול כיוזם תשלומים.